

Eduskunta
Hallintovaliokunta
00102 Eduskunta

YKSITYISKOHTAISEMMAT PERUSTELUT**OSIO II****Lakiesityksen yleisperustelut – ongelmakohtia****2 § Ampuma-ase****Ongelmat:**

Uudistuneen 2 §:n perusteluissa ehdotetaan, että ampuma-aseen määritelmä muutettaisiin vastaamaan YK:n tuliasepöytäkirjasta ja asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin edellyttämää tapaa. Esityksessä sanotaan ”Asedirektiivin muuttamisesta annettu direktiivi edellyttää, että tietyt helposti ampuma-aseeksi muunnettavissa olevat esineet määritellään ampuma-aseiksi. *Tarkoituksena on ollut sisällyttää ampuma-aseen määritelmän piiriin sellaiset startti- ja kaasupistoolit, jotka ovat muunnettavissa toimiviksi ampuma-aseiksi.*”
... ”*Ensimmäinen edellytys olisi se, että esine muistuttaa ampuma-asetta. Edellytyksen tarkoituksena olisi rajata muunnettavissa oleviksi katsottavien esineiden piiriä sellaisiin esineisiin, jotka jo lähtökohtaisesti ovat ampuma-asetta muistuttavia.*”

Mielestämme pykälän kohta “**..joka muistuttaa ampuma-asetta..**” ei ole johdettavissa YK:n tuliasepöytäkirjasta eikä myöskään EU:n ampuma-asedirektiivistä vaan on tältä osin täysin turha – näiden asiakirjojen ulkopuolelta esiin tuleva. Perustelemme tätä sillä, että määritelmä antaa liian mielivaltaisen mahdollisuuden tulkita vaaratonkin esine ampuma-aseeksi. Kysymys kulminoituu siihen, että asia ei täten ole selkeästi määritelty vaan viime kädessä ampuma-aseeksi voitaisiin tulkita mikä tahansa selkeästi ampumakelvottomaksi (kevytvalumetallit, muovit) tarkoitettu lelu. Kuka tällaisen tulkinnan voisi tehdä?

Kaasupistoolien osalta toteamme, ettei YK:n tuliasepöytäkirjan eikä EU:n ampuma-asedirektiivin mukaan niitä voida laskea ampuma-aseeksi, koska aseiden piipusta ei tule ulos ”shot = hauleja”, ”bullet = luoteja” eikä myöskään ”projectile = ammusta” vaan pelkkää kaasua. Kaasu nimittäin irtoaa ammuksista jo piipun sisällä ts. ennen kuin se tulee ulos piipusta. Kaasupistoolit ovat ns. menneen ajan esineitä ja niiden sääntely ampuma-aseina pitäisi poistaa kokonaan ampuma-aseista ja siten niiden muuttaminen esim. urheilukäyttöön startti/lähetysaseiksi tulee olla mahdollista.

3 §**Aseen osa****Ongelmat:**

1) Pykälä tuo ampuma-aseiden luvanvaraisten osien piiriin äänenvaimentimet, joskin 19 § 2a pyrkii kääntämään vaikutuksen ”takaisin” nykyainsäädännön tasolle. Äänenvaimentimiin ei ole aikaisemmin edellytetty minkäänlaisia yksilöiviä tunnuksia ja käytössä on mittaamaton määrä vaimentimia, joita on mahdoton yksilöidä. 19 § 2a pykälän lievennys ei koske ilma-ase- eikä airsoft-harrastajia, joilla on käytössään jopa satojatuhansia vaimentimia. Nämä vaimentimet tulevat tämän pykälän myötä luvanvaraisiksi. Mikäli henkilö tekee muovisen limonadipullon pohjaan reiän, on valmistanut vaimentimen, joka on luvittava, ellei pullovaimennin tule käyttöön esimerkiksi luvallisessa pienoiskiväärissä. Ellei pullon pohjaan reiän poranneella henkilöllä ole asevalmistuksen edellyttämää lupaa, on hän syyllistynyt luvattomaan aseiden osan valmistamiseen. Vaikka muovisen limonadipullon pohjaan ei valmistelisisään reikää ennen ampumista, vaan ainoastaan kiinnittäisi pullon asepiippuun ja ampuisi laukauksen pullon pohjan läpi, pullo toimisi äänenvaimentimena ja olisi siis ”toiminnallisesti vastaava osa”. Pullovaimentajia varten on jo

saatavilla piipun äänenvaimenninkierteeseen kiinnitettäviä soviteholkkeja. Soviteholkkiin kiinnitetään limonadipullo korkkikierteestään ja pullo toimii edullisena äänenvaimentimena varsin hyvin. Ovatko siis muoviset kierrekorkilliset limonadipullot jatkossa aseiden luvanvaraisia osia?

- 2) Aselakiesityksen perusteluissa väitetään EU:n asedirektiivin muutoksen määrittelevän äänenvaimentimet ampuma-aseiden luvanvaraisiksi osiksi. **Tämä ei pidä paikkaansa.** Direktiivi edellyttää, että B-kategorian ampuma-aseiden olennaiset osat ovat luvanvaraisia, mutta muille aseiden osille luvanvaraisuutta ei edellytetä. Direktiivi ei myöskään edellytä lupaa edes aseiden olennaisille osille, jos tämä ase on kategorian C tai D-ase. Direktiivi on luvanvaraisuuden osalta itse asiassa huomattavasti sallivampi kuin voimassaoleva Suomen aselaki vuodelta 1998. Direktiivin mukaan esimerkiksi yksipiippuiset kertalaukeavat haulikot ovat kokonaan lupavapaita ja kertalaukeavat kivääritkin kaliiperista riippumatta ovat lupavapaita. Kertalaukeavista kivääreistä direktiivi vaatii vain ilmoitusvelvollisuuden.
- 3) Pykälä pyrkii määrittelemään aseiden rakenteelliset osat varsin tarkasti, mutta ei ole kuitenkaan termistöltään eikä aseteknisesti yksiselitteinen. Esimerkiksi: SAKO TRG tarkkuuskivääri on rakenteensa puolesta koottu alumiinisen runkokiskon ympärille, johon on kiinnitetty tukin osat ja johon on toisaalta myös kiinnitetty kehys-piippu. Toiminnallisesti runkokisko vastaa tavanomaisemmassa kiväärin rakenteessa aseiden petauselementtejä ja tukkia, joten olisiko siis tukki myös aseiden runko ja siten luvanvarainen osa? Aseiden osien luettelossa ei ole syytä olla mitään muita osia kuin ne keskeiset osat, jotka tekevät aseesta projektiileja ampuvan laitteen – esimerkiksi äänenvaimennin ei ole tällainen osa. Äänenvaimennin kuuluu lähinnä aseiden varusteisiin, kuten suujarru, kiikaritähkin tai etutuki eli ns. bipodi. Myös direktiivin mukaan äänenvaimennin on lupavapaa. Sekaannusten ja tulkinnanvaraisuuksien välttämiseksi on tarvittaessa nimettävä myös, minkä asetyypin osaa laissa tarkoitetaan, esimerkiksi ”kiväärin kehys” tai ”pistoolin runko”. Lopussa oleva lausuma ”sekä niitä toiminnallisesti vastaavia osia” pyrkii korjaamaan sen, ettei lakiesityksen laatijoilla ole ollut tarvittavaa asiantuntemusta luetteloida keskeisiä aseiden osia asetyypeittäin. Lausuma johtaa siihen, että teräsputketkin ovat tulkittavissa aseiden piipuksi, jos tulkitseja näin haluaa.

27 §

Aseenkäsittelylupa

Ongelmat:

- 1) Pykälä tekee käytännössä mahdottomaksi täysi-ikäisen, mutta alle 20 vuotiaan henkilön työskentelyn aseellisuudessa tai –kaupassa. 18 – 20 vuotiaan täysi-ikäisen henkilön kannalta pykälä on lähinnä syrjivä eikä sitä voida perustella aseturvallisuuden paranemisella. Pelkkä asetyyppi, jota valmistetaan tai myydään, ei ole riittävän painava syy asettaa nuoremmat täysi-ikäiset eriarvoiseen asemaan. Täten pelkkä asetyyppi ei ole perustuslain 6 §:ssä mainittu hyväksyttävä peruste asettaa näiden henkilöiden eriarvoiseen kohteluun. Pykälä on täten perustuslain 6 §:n vastainen.

43 §

Hyväksyttävät käyttötarkoitukset

Hankkimislupa voidaan antaa seuraaviin käyttötarkoituksiin:

7) merkinanto;

8) 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, luvanhaltijan huollettavana olevan henkilön hallussapidettäväksi tarkoitetun haulikon, kiväärin, pienoiskiväärin tai yhdistelmäaseen säilyttäminen ja kuljettaminen.

Ongelmat:

- 1) Pykälässä lisäys 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen aseiden hallussapidosta on tarpeeton muutos. Muutostarve on laissa ”sisäsyntyinen”. On haluttu nostaa kategorisesti hallussapitoluvan ikäraja 18 vuoteen, mutta edelleen haluttu taata 15 – 18 vuotiaalle harrastamisen mahdollisuus. Tarkoitus ei ole tältä osalta ollut muuttaa nykytilannetta. Kyseessä on sisäsyntyisen ongelman ”kiertopykälä”.

Pykälään liittyy myös 53 §, jossa esitetään, että jos hallussapitolupa on myönnetty perusteella ”säilyttäminen ja kuljettaminen”, on lupaviranomaisen asetettava lupaan ehto, jonka mukaan luvanhaltija ei saa ampua aseella. On syytä pohtia, lisääkö tällainen ehto lainkaan tämän henkilön ”turvallisuutta”. Muistaisiko hän mahdollisesti tämän ehdon päättäessään käyttää asetta väärin ja pidättäytyisi aikeistaan, vai onko asiaan liittyvä 53§ tältä osin vain ns. ”kiusantekopykälä”. Mikäli jatkossakin pitäydytään menettelyssä, jonka mukaan aseiden hallussapitolupa voidaan myöntää myös 15 vuotiaalle holhoojiensa suostumuksella, vältetään teennäiseltä ja tarpeettomalta ”kiertopykälältä” ja 53 § kaltaiselta ”kiusantekopykälältä”.

- 2) Pykälän uusi lisäys unohtaa mustaruutiaseet kokonaan eikä näin ollen enää mahdollistaisi alle 18 vuotiaiden mustaruutiaseharrastusta lainkaan.

45 §

Hankkimisluvan saajaa koskevat edellytykset luonnolliselle henkilölle

Ongelmat:

- 1) Lakiesitys ei tee eroa siinä, hakeeko urheiluammunnan tai metsästyksen harrastaja ensimmäistä hallussapitolupaansa vai onko hänellä niitä ennestään yksi tai useampia. Lupaprosessi on kaikille sama. Lakiesitys ei paranna aseturvallisuutta kohdentamalla lupaprosessin tiukennukset ja resurssit rikkeettömän aseomistushistorian omaaviin pitkäaikaisiin harrastajiin. Tällä on vaikea nähdä muuta tarkoitusta kuin yrittää lisätä harrastuskustannuksia ja tehdä lupaprosessi mahdollisimman työlääksi. **Nämä eivät ole lainsäätäjälle hyväksyttäviä tavoitteita.** Henkilöt, joilla on nuhteeton aseomistushistoria, ovat käytännössä osoittaneet olleensa sen luottamuksen arvoisia, joka heille on ensimmäisen aseluvan myöntämisessä annettu.
- 2) Lakiesityksen tekstin mukaan luvanhakija ei toimittaisi poliisille itseään koskevaa lääkärinlausuntoa, vaan poliisi hankkii sen. Tätä varten hakija joutunee antamaan poliisille valtakirjan hankkia hänen terveystietonsa. Pykälä on tässä kohtaa kirjoitettu hyvin yleiseen muotoon, ja on mahdollista että lupaviranomainen saa käyttöönsä terveystietoja, joilla ei ole mitään tekemistä aseturvallisuuden kanssa. Ellei kohtaa selvennetä, niin on vaarana, että perustuslain 10 §:n mukaista hakijoiden oikeutta yksityisyyteen loukataan tarpeettomasti. Epäselvä säädös myös mahdollistaa lääkärin arvion laatimisen potilasta näkemättä, mikä loukkaa hakijan oikeusturvaa.

Se, kenelle hankittu aineisto luovutetaan lääketieteellisen arvion tekemiseksi, jäisi yksinomaan poliisin päätettäväksi. Tämä avaa poliisille mahdollisuuden valita oma luottolääkäriensä tai luoda luottolääkärien joukon, johon poliisi voi halutessaan valita sellaisia lääkäreitä, joiden suhtautumista hakemukseen ja hakijaan ei määrittele pelkästään lääketieteellinen näkemys, vaan esimerkiksi ideologinen ja poliittinen suhtautuminen ampuma-aseisiin ja -harrastukseen yleensä. Keväällä 2009 tiedotusvälineissä siteerattiin useaan kertaan jyvaskyläläistä psykiatria, joka väitti metsästäjiä ja ammunnan harrastajia mielenterveysongelmaisiksi pelkästään sillä perusteella, että he haluavat omistaa ampuma-aseita. Lisäksi säädöksessä lähdetään siitä, että poliisi tekee ratkaisunsa itse valitsemansa lääkärin lausunnon perusteella, eikä siinä sallita hakijalle oikeutta esittää toista lääkärinlausuntoa, ns. toista arviota, minkä voidaan katsoa loukkaavan hakijan oikeusturvaa.

Täysi-ikäisellä 18-vuotiaalla henkilöllä ei lakiesityksen mukaan ole samoja oikeuksia kuin 20-vuotiaalla, vaikka hänellä on lain edessä samat velvollisuudet. Esityksen mukaan esimerkiksi 19 vuotta täyttäneet

varusmiespalveluksensa lopettanut ja reserviin siirtyvä reservin upseeri tai aliupseeri ei olisi yhteiskunnan luottamuksen arvoinen saamaan pistooliin tai revolveriin lupaa ammutaharrastusta varten.

- 3) On vaikea ymmärtää, miten valtio voi luovuttaa alle 20-vuotiaalle reserviläiselle kriisitilanteessa puoliautomaattipistoolin henkilökohtaiseksi aseeksi, jos hänelle ei syvän rauhan vallitessa voida asianmukaisten lupaehtojen täytyttyä antaa lupaa pistooliin urheiluammuntaperusteella. Yhteiskunnan puolelta on vastuutonta käskeä tällainen reserviläinen kriisitilanteessa ankarien laissa määrättyjen sanktioiden uhalla tilanteeseen, missä hänellä on hengen ja terveyden menettämisen vaara ja missä hänen pitäisi osata käyttää pistooliaan varmaotteisesti ja turvallisesti. Tällainen reserviläinen on turvallisuusriski itselleen ja palvelustovereilleen – ei niinkään maahantunkeutujalle.
- 4) Esitys asevelvollisen velvollisuudesta antaa selvitys asepalveluksestaan voi olla ongelmallinen. Nykyisen käytännön mukaan asepalveluksen tiedot (esim. saatu koulutus) on pyritty pitämään reserviläisen ja puolustusvoimien välisenä. Puolustusvoimien rekisterit asevelvollisista ovat turvallisuussyistä olleet salassa pidettäviä. Laissa tulee olla yksityiskohtaisesti ja yksiselitteisesti määritelty mitkä tiedot ovat kuuluvat lupaviranomaisen tiedonsaannin piiriin.
- 5) Säädös rikkoo perustuslain 13 §:n takaamaa yhdistymisvapautta, johon kuuluu myös oikeus olla yhdistymättä. Nykyisen aselain perusteluissa todetaan: "Hallitusmuodon 10 a §:ssä turvattu yhdistymisvapauden vuoksi luvan hakijalta ei voida edellyttää ampuma- tai metsästysseuran jäsenyyttä." Tätä on korostanut tuoreessa päätöksessään myös eduskunnan apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt (19.8.2009, dnro 3483/04/07). Hallitusmuodon nimi on muuttunut perustuslaiksi, ja yhdistymisvapaudesta säädetään sen 13 §:ssä, mutta säädöksen sisältö on vuonna 2009 täsmälleen sama, kuin se oli nykyistekin aselakia säädettäessä. Ei ole uskottavaa, että yksinomaan sisäministeriön lainvalmistelijoiden kannan muutoksella perustuslain takaamaa perusoikeutta voitaisiin loukata tavallisella lailla, kuten lakiesityksen kirjoittajat väittävät.

Lakiesityksen laatijat ovat todenneet, että ongelmaa ei ole koska kyseessä on harrastus ja siten vapaaehtoinen toiminta. Kukin voi vapaasta tahdostaan päättää haluaako harrastaa ammuntaa vai ei ja siten haluaako kuulua ampumaseuraan vai ei. Selitys ei ole looginen. Myös poliittinen toiminta ja vaikkapa uskonnon harjoittaminen ovat vapaaehtoista harrastustoimintaa, mutta voitaisiinko näiden kohdalla edellyttää yhdistymispakkoa? Ampumaseurat voivat lisäksi valita jäsenensä, hakijalla ei ole yhdistyslain mukaan oikeutta päästä yhdistyksen jäseneksi.

Lakiesitys siirtää julkisen vallan käyttöä yhdistyksille ja ampuma-asekouluttajalle olennaisessa määrin, joka on perustuslain 124 § mukaan kiellettyä. Lisäksi yhdistysten sekä niiden ampuma-asekouluttajien on julkista valtaa käyttäessään noudatettava lainsäädäntöä, siis muun muassa hallintolakia ja hallintolaissa mainittuja hyvän hallinnon vaatimuksia, aivan samalla tavalla kuin viranomaisenkin. Yhdistykset eivät kuitenkaan ole sidottuja hallintolain ja hyvän hallinnon vaatimuksiin, joihin kuuluu mm. yhdenvertaisuusperiaate, tarkoitussidonnaisuuden periaate, objektiviteettiperiaate sekä suhteellisuusperiaate. Koska yhdistyksen ei ole pakko ottaa ketään jäsenekseen, tekee itse asiassa yhdistys ratkaisevan päätöksen, voiko aseluvan hakija saada lupaa vai ei. Yhdistyksen päätöksen ei tarvitse olla hyvän hallinnon periaatteiden mukainen eikä yhdistys näin ollen toimi lainsäädännön mukaisesti. Jos yksityinen toimija käyttää julkista valtaa, on päätöksestä lähtökohtaisesti voitava valittaa tuomioistuimeen. Lakiesitys ei kuitenkaan puhu mitään valitusmahdollisuudesta yhdistyksen ja/tai ampuma-asekouluttajan tekemään päätökseen. Yllä oleva perustuu Marietta Keravuori-Rusasen

- 6) kirjoittamaan väitöskirjaan Yksityinen julkisen vallan käyttäjänä (2.2.2008). Julkisen vallan siirto yhdistyksille ja ampuma-asekouluttajille rikkoo karkeasti perustuslain 124 §:ää.
- 7) Lakiesityksen mukaan hallussapitoluvan pistooliin tai revolveriin voisi saada kahden vuoden aktiivisen harrastamisen jälkeen. Lakiesityksen perusteluosassa esitetään, että aktiivinen harrastuneisuus olisi keskimäärin 1 kerta / kk. Harrastuksen tulisi olla juuri sitä kilpa-ammuntalajia, johon pistoolilupaa haetaan. Pistoolin tai revolverin hallussapitolupaa haettaessa muulla ammutaharrastuksella, kuten haulikko-, kivääri- tai vaikkapa ilmapistooliammunnalla ei olisi

mitään merkitystä, vaan näiden muiden ammunnan lajien lisäksi tarvitaan 1 krt / kk jotakin pistooliammunnan lajiharjoittelua ampumaseuran aseella ja ampumaseuran ampumavuorolla siten, että amunnalle on todistaja. Vaatimusta on tosiasiaa mahdoton toteuttaa. Suomessa on sellaisia ampumaseuroja, jotka pystyvät tarjoamaan tämän ehdon täyttämiseen tarvittavat rata- ja harjoittelumahdollisuudet, vain muutama. Kansalaiset tulisivat olemaan harrastuksen aloittamisen suhteen äärimmäisen epätasa-arvoisessa asemassa asuinpaikkansa mukaan.

- 8) Ampumaseuroissa ei nykytilanteessa ole lakiesityksessä mainittuja ampuma-asekouluttajia eikä myöskään aseita, joilla harrastajat voisivat lakiesityksen mukaisesti aloittaa aktiivisen harrastuksen. Lakiesitys perustuu siis myös tältä osin pelkälle fiktiolle. Ottaen huomioon lakiesityksen ampuma-asekouluttajan tehtävälle antama sisältö ja mahdolliset vastuukysymykset, ampuma-asekouluttajan tehtäviin tulisi näillä ehdoilla olemaan vaikea saada vapaaehtoisia.
- 9) Lakiesityksen tuloksena syntyisi tilanne, jossa ampumaseurassa ampuu ja harrastaa henkilö, jonka taustaa (esim. rikostaustaa tai terveystilannetta) ampumaseuralla ei ole mitään mahdollisuutta ennakkoon selvittää. Tämä heikentäisi merkittävästi aseturvallisuutta ampumaseuroissa ja olisi karkeassa ristiriidassa lakiesityksessä esitettyjen tavoitteiden kanssa. Vasta minimissään 2 vuoden onnekaan harrastamisen jälkeen lupaviranomainen ottaa kantaa lupaharkinnassaan, onko tämä henkilö sopiva ampuma-aseen hallussapitoon. Nykyisen lain aikana tilanne on päinvastoin – ainakin jossakin määrin ampumaradalla on voinut luottaa siihen, että radalla ampuvat henkilöt ovat käyneet läpi edes jonkin tasoisen viranomaisseulan, ennen kuin ovat radalle tulleet.
- 10) Lakiesitys esittää, että haettaessa pistooli- tai revolverilupaa metsästyksessä käytettäväksi lopetusaseeksi, riistanhoitoyhdistyksen olisi annettava todistus aktiivisesta harrastuksesta. Käytännössä tämä on mahdotonta. Kaksi esimerkkiä; 1. Miten kukaan hieman yli 10 000 jäsenen Helsingin riistanhoitoyhdistyksen toimihenkilöistä voisi mitenkään tietää jäsentensä todellista harrastuneisuutta ja pystyisi antamaan harrastuneisuudesta mitään lausuntoa, jolla on merkitystä? 2. Miten vaikkapa Suomussalmen riistanhoitoyhdistyksestä kukaan toimihenkilö pystyy sanomaan mitään jäsenensä harrastuneisuudesta, jos tämä esimerkiksi opiskelujensa tai muun syyn vuoksi asuu eteläisessä Suomessa ja pyytää pienpetoja siellä?
- 11) Esityksen mukaan ampumaurheiluksi ja harrastukseksi katsotaan vain jonkin ampumaurheilulajin harrastaminen ja kilpaileminen. Käytännössä amuntaa on aina harrastettu myös ilman kilpailullisia tavoitteita ja vapaamuotoisesti – silti vastuullisesti. Maalitaluina on käytetty muitakin maalitaluja kuin vain virallisia kilpailutaluja: paikkaustarra pahvilla, kopiokoneella monistettuja itse tehtyjä kohdistustaluja tai itse piirrettyjä riistataluja, jne. Ei ole olemassa perusteita sille miksi tämä muu ampumaharrastus – olisi vähemmän tärkeää tai enemmän kielletävää. Miten tällaisen ammunnan ilmeisen asenteellinen kieltäminen vaikuttaisi aseturvallisuuteen?

45 c §

Soveltuvuuestesti

Ongelmat:

- 1) Henkilö, jolla on jo ollut yksi tai useampia hallussapitolupia ja rikkeen historia, on osoittanut käytännössä olevansa sopiva ampuma-aseen hallussapitoon. Soveltuvuuestesti on tällaisen henkilön kohdalla täysin tarpeeton, viranomaisia turhaan kuormittava ja hallussapitoluvan kustannuksia tarpeettomasti korottava.
- 2) Ottaen huomioon, että 2 §:n muotoilu pitää sisällään mm. ilma-aseet ja 3 § muotoilu pitää sisällään määrättömän määrän tällä hetkellä lupavapaita ilma-aseiden äänenvaimentimia, tulee soveltuvuuestestien järjestäminen olemaan viranomaiselle ylitsepääsemätön tehtävä.

45 d § *Ampuma-asekouluttajaksi hyväksyminen*

Ongelmat:

- 1) Ampuma-asekouluttajan tehtäviin ei tule olemaan halukkaita tässä lakiesityksessä määriteltyjen pakollisten lupaprosessiin liittyvien tehtävien ja mahdollisten lupaprosessista syntyvien vastuukysymysten vuoksi. Ampuma-asekouluttajan tehtävä on julkinen hallintotehtävä. Hallintolaisissa mainitun yhdenvertaisuusperiaatteen nojalla viranomaispalvelut on taattava jokaiselle kansalaiselle. Laissa ei ole mainintaa siitä, miten ampuma-asekouluttajapalvelut taataan niille henkilöille, joiden asuinympäristöstä ei löydy ampuma-asekouluttajaa.
- 2) Henkilö, jolla on lain edessä täysi-ikäisen velvollisuudet, on jälleen tässäkin esityksen kohdassa vailla samoja oikeuksia kuin 20-vuotias.

53 a §

Harrastuksen jatkumisen osoittaminen

Ongelmat:

- 1) Samat ongelmat harrastuneisuuden osoittamisen kannalta kuin 45 §:ssäkin (riistanhoitoyhdistysten mahdoton tilanne, ampumaseurojen todistukset ja niihin näytön saaminen, alueellinen tasa-arvoisuus).

Lakiesityksen teksti johtaa siihen, että moni harrastaja tulee rikkoneeksi lakia ilman tahallisuutta. Jos harrastajalla on useampia harrastusvälineitä, tulee hänen itse seurata koska mikäkin lupa edellyttää

- 2) harrastuneisuusselvitystä. Jos selvitys unohtuu tai menee myöhäiseksi on vaarana harrastusvälineiden menettäminen. Vilpittömän kysymys: ”Onko sinulla tai jollakin lähipiirissäsi mennyt kertaakaan auton katsastusaika tahattomasti niin sanotusti pitkäksi?” Jatkokysymys: ”Jos tiedät tällaisen henkilön, pitäisikö hänen ajokorttinsa voimassaolo asettaa harkintaan, mahdollisesti ajo-oikeus peruuttaa ja ottaa hänen ajoneuvonsa valtion hallintaan huutokaupattavaksi Riihimäellä?”
- 3) Ammunnan harrastajan kannalta viiden vuoden jaksoissa edellytettävä selvitysten antaminen on tarpeetonta ammunnanharrastajan ”simputusta”, joka ei tosiasiallisesti lisää aseturvallisuutta mitenkään. Tämä 53 a §:n lisäys, kuten 45 §:kin, ainoastaan lisäävät harrastuskustannuksia ja tekevät lupaprosessin työlääksi. **Nämä eivät ole lainsäätäjälle hyväksyttäviä tavoitteita.**
- 4) Lupaviranomainen voi tarvittaessa vaatia luvanhaltijaa esittämään harrastuksestaan muitakin selvityksiä. **Tämä on kohta, joka sallii lupaviranomaiselle täyden mielivallan lupa-asioissa.** Ampuma-asekouluttajan todistus, jolla on julkinen luotettavuus, vaaditaan nimenomaan harrasteen osoittamiseksi. Kuten 119 §:n kohdalla tarkemmin tuodaan esille, niin perustuslakivaliokunta totesi hallituksen esityksessä voimassa olevaksi ampuma-aseiksi perusoikeuksien kannalta tärkeäksi, että hallussapitoluvan antamisen edellytykset keskeisiltä osiltaan tulevat säädetyiksi laissa eikä alemman tasoisilla säännöksillä (PeVL 15/1996 vp).

106 b §

Säilyttämisen tarkastaminen

Rikollisen kotirauhaa ei häiritä menemällä suorittamaan tarkastusta ilman yksilöityä rikosepäilyä – vastuullisen ampumaharrastajan kotirauhaa taas voi? Ampuma-aseen omistaminen asettaa siis henkilön rikollista huonompaan asemaan? Miten asia ylipäätään voisi lisätä aseturvallisuutta, kun viranomainen ilmoittaisi kaksi viikkoa ennen tarkastusta ns. tulevansa käymään. Kahden viikon aikana mahdollisesti epäasiallisesti säilytetyt aseet varmasti tulisivat säilytetyiksi kunnolla. Tämän

asian monipuolinen selvittäminen perustuslakivaliokunnan kanssa on välttämätöntä, koska jos tämä kohta ei riko perustuslakia kotirauhan rikkomisen osalta niin ainakin se hipoo rimaa ja rikkoo suomalaista oikeustajua hyvin paljon.

Aseiden säilyttämisen tarkistus voidaan käydä toteamassa lupahakemuksen yhteydessä nykyisen käytännön mukaan, erillistä kotitarkastusta ei tarvita.

110 a §

Sarja- ja tunnistenumero sekä merkinnät

Ongelmat:

Valmistusmerkintä on määritelty merkinnäksi, joka koostuu valmistajan nimestä, valmistuspaikasta tai -maasta sekä sarjanumerosta. Esimerkiksi tällainen merkintä voisi olla Browning X-bolt metsätyskiväärissä **Miroku Firearms Mfg. Japan ABC1234**, Franchi-haulikossa **Benelli Armi Spa. Italy ABC1234**, Tikka metsästyskiväärissä **SAKO LTD Finland ABC1234** jne. On huomattava, että esitys määrittelee merkinnän olevan yksi merkintä, eikä siis riitä, että tämän valmistusmerkinnän tiedot

- 1) löytyvät aseesta jakaantuneena useaan eri merkintään, kuten vallitseva käytäntö on tällä hetkellä lähes kaikkien valmistajien tuotteissa. Jos esitys menee kirjoitetussa muodossa laiksi, se tarkoittaa että kotimaisen teollisuuden on muutettava aseiden leimausmenettelyään ja että Suomeen tuotaviin aseisiin on jatkossa jo olemassa olevien merkintöjen lisäksi leimattava tällainen yksi pitkä merkintä. Yhtä pitkää säädöksen mukaista merkintää ei nykyisellään ole valmiina missään aseesta. **Direktiivi ei edellytä merkinnän olevan lakiesityksen tekstin mukaisesti olevan yksi merkintä vaan hyväksyy myös nykyisen yleisen käytännön jatkamisen (2008/51/EY, 4 artikla, kohta 2 b).**
- 2) Ehdotuksen 110 a §:ssä määritellään, että valmistusmerkinnät, täydennysmerkinnät ja tuontimerkinnät on merkittävä aseeseen näkyvään paikkaan. Nykyisessä käytännössä kaikki valmistajat ovat pyrkineet sijoittamaan merkinnät niin, että niiden tarkastaminen on mahdollista sekunneissa, mutta merkinnät eivät mahdollisuuksien mukaan olisi ”näkyvissä”. Esimerkkeinä vaikkapa päällekkäis- tai rinnakkaispiippuiset haulikot, joissa sarjanumero on hyvin tyyppillisesti avausvivun alla ja mahdolliset piippujen numerot piippujen alapinnalla siten, että ne jäävät kootussa aseessa piiloon etutukin peittämiksi. Molemmissa tapauksissa merkinnät ovat nykyisinkin tarkastettavissa sekunneissa. Molemmissa esitetyissä ongelmakohdissa Suomeen ollaan luomassa merkintätapaa, joka lisää kustannuksia ja tulee olemaan poikkeava vallitsevasta käytännöstä.

114 §

Ilmoitusoikeus ampuma-aseen hallussapitoon sopimattomasta henkilöstä

Ongelmat:

- 1) Lääkärin ja sittemmin laajemmin terveydenhuollon henkilökunnan salassapitovelvollisuus on perustuslain 10 §:n suojaamaan yksityisyyden ydinaluetta. Se lienee ihmiskunnan vanhimpia yleisesti hyväksytyjä ja kaikkia kansalaisia koskeva salassapitovelvollisuus, jota voidaan loukata vain poikkeuksellisen painavista syistä.
- 2) Suomessa tunnetuin rajoitus salassapitovelvollisuudesta koskee henkilön sopivuutta auton kuljettajaksi. Siinä velvollisuus ilmoittaa sopimattomuudesta on säädetty yksinomaan lääkäreille. Tässä on ongelmana se, että aselakiesitys poistaisi salassapitovelvollisuuden kaikkien terveydenhuollon ammattihenkilöiden osalta.

Terveydenhoidon ammattihenkilöiden ammattinimikkeitä Suomessa ovat esimerkiksi:

Apuvälineteknikko , Bioanalytikko / Laboratoriohoitaja , Ensihoitaja , Fysioterapeutti , Geronomi ,
Hammaslaborantti , Hammaslääkäri , Hammasteknikko , Hieroja , Jalkaterapeutti , kiropraktikko ,
koulukuraattori , Kätilö , Lähihoitaja, asiakaspalvelu ja tietohallinta / Vastaanottoavustaja ,
Lähihoitaja, ensihoito / Lääkintävahtimestari-sairaankuljettaja , Lähihoitaja, kuntoutus , Lähihoitaja,
lasten ja nuorten hoito ja kasvatustyö / Lastenhoitaja , Lähihoitaja, mielenterveys- ja päihdetyö /
Mielenterveyshoitaja , Lähihoitaja, sairaanhoito ja huolenpito / Perushoitaja , Lähihoitaja, suu- ja
hammashoito / Hammashoitaja , Lähihoitaja, vammaistyö , Lähihoitaja, vanhustyö , Lääkäri ,
Naprapaatti , Optikko , Osteopaatti , psykiatri, psykologi , Puheterapeutti , Ravitsemusterapeutti ,
Röntgenhoitaja , Sairaala-apulainen , Sairaanhoitaja , Suuhygienisti , Terveystieteiden hoitaja ,
Toimintaterapeutti , Välinehuoltaja , Ylihoitaja ja niin edelleen. Useimpien näiden henkilöiden
työhön ei kuulu mitään sellaista, joka toisaalta pätevittäisi hänet arvioimaan, ja toisaalta antaisi
hänelle edes mahdollisuuden arvioida henkilön kelvollisuutta aseenomistajaksi.

Salassapitovelvollisuuden lakkauttaminen tässä laajuudessa aiheuttaa erittäin suuren vaaran, että
poliisille tehdään aiheettomia ja myös ilkeitä ilmoituksia, ja loukkaa näin törkeästi
aseenomistajien oikeusturvaa. Tätä vaaraa korostaa, että lain ja perustelujen mukaan ilmoitus voisi
olla hyvin ylimalkainen, itse asiassa pelkkä väittäminen ilman perusteluja. Päätösten perustelemisesta
yms. annetuissa säädöksissä ei allekirjoittajan ammattinimikkeen katsota olevan perustelu.

- 3) Lain tekstistä ja sen perusteluista ilmenee, että jokainen ilmiänto johtaisi automaattisesti selvityksiin
henkilön sopivuudesta aseiden omistajaksi. Poliisin normaali tapa tällaisissa tapauksissa on ensin
takavarikoida aseet ja sitten tutkia oliko siihen aiheita. Prosessi kestää usein luokkaa vuoden siinäkin
tapauksessa, ettei asiaa jouduta ratkaisemaan hallinto-oikeuksissa.

Vaikka seuraamukset jokaisesta ilmiannosta olisivat siis aseenomistajalle hyvin merkittävät, laissa ja
sen perusteluissa ei mainita mitään ilmiannon kohteen oikeudesta saada tietoa siitä, kuka ilmiannon
teki ja millä perusteella. Koska muuta ei esitetä säädettäväksi niin tarkoitus lienee, että asia jää
yksinomaan poliisin tietoon.

Näin ollen aseenomistajista voitaisiin tehdä aiheettomia, vääriä ja myös yksinomaan
vahingoittamisen tavoitteena ilmiäntoja, ilman että ilmiäntajalla olisi mitään vaaraa joutua toimistaan
vastuuseen. Lakiesitys loukkaa yksityisyyttä ja perustuslain 21 § mukaista oikeusturvaa. Euroopan
ihmisoikeussopimus velvoittaa jäsenmaansa antamaan kansalaisilleen tehokkaan oikeussuojan
kansallisen viranomaisen edessä oikeuksien ja vapauksien loukkauksia vastaan, myös siinäkin
tapauksessa että loukkauksen ovat tehneet virantoimituksessa olevat henkilöt (artikla 13).

**Lakiesitys aiheuttaisi sen, ettei aseiden omistajalla olisi paitsi yksityisyyden, myöskään
perustuslain 21 § ja EIS:n 13 artiklan määräämää suojaa.**

- 4) Lain perusteluihin on kirjattu paikkansa pitämättömiä väitteitä, kuten (HE s. 57): "Ilmoitukset
sisältäisivät lääkärin johtopäätöksen, että henkilö ei täytä ampuma-aseiden hallussapitoon oikeuttavan
luvan haltijalle asetettuja terveysvaatimuksia". Tosiasiassa lakiesitys perusteluineen ei sisällä mitään
tällaista, sehän päinvastoin antaa monin verroin lääkärinkuntaa suuremmalle ammattikunnalle
oikeuden esittää väitteensä ilman perusteluja.

Yhdessä 45 §:ssä poliisille esitetyn oikeuden päästä käsiksi aseluvan hakijan terveystietoihin, säädös asettaa
Suomen 670 000 aseluvan haltijaa muihin kansalaisiin nähden niin eriarvoiseen asemaan, että se loukkaa
syvästi myös perustuslain kulmakiveä, 6 §:ää: "Ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä". **Tätä
perusoikeutta ei voi lailla heikentää.**